

hold den fattige Befolkning den Gang boede under. Da havde ikke enhver Familie 1 Bærelse, men et saadant Bærelse var afbøt med Snore, saa at Enhver havde sin Baas, og hvor man ikke havde Snore, blev der flaaet Kridtsreger, og der boede saa Familier paa enhver af disse Tavler. Det ser man ikke nu, der er sket betydelige Fremstrid i saa Henseende. Meget staa ganske vist tilbage at udrette, og Forholdene ere ganske vist ikke, som man kunde ønske dem; men lad os gaa til andre Byer som Aalborg og Aarhus. Det ærede Medlem vil finde, at de hygieiniske Forhold, hvorunder Arbejderbefolkningen der lever, ere langt farveligere end her. Kjøbenhavn staa ikke langt tilbage . . . (Afbrydelse.) Saa saa kjender det ærede Medlem det ikke rigtigt! . . . (Afbrydelse.) Saa saa kjender det ærede Medlem heller ikke Kjøbenhavn tilstrækkelig. Men det være nu, som det vil; jeg har ikke Noget imod, at den Opgave løses, at staffe sunde Arbejderboliger, naar der er Trang dertil; men den Maade, hvorpaa det nu bør gøres, er ved at staffe den fattige Arbejderbefolkning Sndtægt, Noget at leve af. Jeg skal fremdrage det igjen: For Tiden gaar der 9,000 arbejdsløse Mænd omkring i Kjøbenhavn, hvortil altsaa svarer 40,000 Mennesker, og naar vi naae Vinteren, vil Antallet maaske forøges til det Dobbelte. Det er en Tid, som man ikke maa gaa i Møde uden at træffe sine Forholdsregler; men under den Tid, som kan gaa med til at sætte det i Værk, som det ærede Medlem foreslaar, vil Møden være saa stor, at den næppe kan afhjælpes. Lad os derfor tage fat paa de Foretagender, som kunne staffe Arbejderbefolkningen Brød, saa ville Boligerne nok blive staffede til Veie, naar der bliver Trang dertil.

J. Sage: Det forekommer mig ikke at være tilstrækkelig fremhævet, hvor uforlyst det er, naar man anerkjender, at Byggeforholdene ikke ere, som de bør være, saa at lade Byggeloven ligge, som netop skal forhindre det Uforlystelige i at komme frem. Der har foreligget Forslag om at reformere dette Forhold i en Række af Aar, og de ere stadig blevne afviste; men man har dog stadig klaget over, at der opstaa daarlige og usunde Kvarterer, og ganske vist bliver der ogsaa i Genhold til den nuværende Byggeslov opført Bygninger, som ikke burde opføres. Kjøbenhavn har i mange Henseender slette sanitære Forhold; det er i hvert Fald ikke, som det burde være, og det kunde være anderledes. Det er imidlertid en simpel praktisk Regel, at det er lettere at sørge for, at naar man

skal opføre noget Nyt, dette da bliver godt, end at rive det tidligere ned. Det er en uhyre Opgave, som det da ogsaa blev sagt af den ærede Borgerrepræsentant (Brix), at nedrive det gamle Kjøbenhavn for at stabe noget Nyt. Derimod er det overordentlig let at give en Byggeslov, saa at man forhindrer, at det Kjøbenhavn, der kommer frem, om et halvt eller helt Hundrede Aar er lige saa slet som det nuværende gamle Kjøbenhavn. Det er, forekommer det mig, meget hensynsløst mod Kjøbenhavns Skatteydere at vedblive at forsjømme denne Opgave, naar man dog samtidig maa erkjende, at den eneste Maade, hvorpaa man kan raade Bod derpaa, er at expropriere senere efter en stor Maalestok. Det er meget let at forandre et 3-Tal til et 5- eller 6-Tal, men det er meget svært for den, der skal betale, at betale 6% i Stedet for 3%. Det forekommer mig, at det, som først og fremmest bør gøres — og det kan fornuftigvis heller ikke bestrides, at det er det Første, som bør gøres i den Henseende — er at forhindre yderligere slette Boligers Fremkomst. Dernæst kommer man til det samme Spørgsmaal, jeg berørte forleden Dag, nemlig om Statens Forhold til den Art Foretagender. Det er ganske rigtigt, hvad den ærede næstsidste Taler, det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Kredz (P. Holm) mente, at naar Staten efterhaanden bør tage hele Produktionen op, er der Intet i Veien for, at den lige saa godt kan begynde med dette som med ethvert andet Foretagende. Men naar man ellers mener, at der er et borgerligt Samfund, som bør existere lige overfor Staten og dens Embedsmænd, dens Drift og dens Opgaver, tror jeg rigtignok, at det er en meget betænkelig Sag at stille Stat eller Kommune som Bygge-entreprenører den Opgave, som det var forudsat den skulde overtage; thi det er en af de største og vanskeligste og kostbareste Opgaver, der ligger for. De uhyre Værdier, der ligge i Bygningerne, ere saa overordentlig store, at det er klart, at man kommer ind paa en fuldstændig Forandring af de bestaaende Forhold, hvis det virkelig skal ske med noget Resultat og komme til nogen væsentlig Nytte; thi at bygge enkelte Arbejderboliger eller smaa Kvarterer af saadanne vil i Virkeligheden ikke sige noget. Skal den Sag løses paa den Maade, maa Kommunen stille sig til Opgave i det Hele at sørge for Byens Behyggelse. Man kommer til at vælge enten den ældre Fremgangsmaade, som ganske vist ikke er tilstrækkelig gennemført, nemlig at paalægge Beboerne og Grundeierne visse Sndstrænkninger af Genhør til det almene